

mirean, „Mielu Miții Crucii”, cu care stă gard în gard, om în urechea căruia poți pune o vorbă, să fii sigur că n-o scapă prin gură! Cu piedică în vorbire, bâlbâială adică, dar știe tot despre casa și traiul popii cu coana preoteasă, care vrea să fie „cea mai-cea mai!... Ferească Dumnezeu să aibă una ceva și ea să n-aibă... Așa că tot cumpără și cumpără”, se destăinuie slujitorul bisericii: „Răspunde, mă Mielule... adică, ce n-are, ce-i lipsește să fie fericită?” – „Ru-ru-rușinea și ca-ca-caracterul, părinte... Asta-i lipsește!”

La șuetă cu domnul Sebi

Cu **Arhivarul clipei** (Editura Semne, 2009) actorul Eusebiu Ștefănescu – Sebi pentru colegi și prieteni – ne invită la o „șuetă”. Bine spune „arhivarul”, fiindcă dumnealui, poate mai mult decât alți confrăți, *înmagazinează* în memorie tot felul de întâmplări cu tâlc la care a fost martor sau părtaș. Și bine spus „al clipei, întrucât întâmplările relatate nu sunt decât niște *instantanee* care, ca în fabule, își expun subiectul cât se poate de concis, pentru o „morală” la urmă. Așa cum se prezintă chiar prima relatare, „Laponul viril”, unde însușirea actricească apare, dintr-un șir de situații cu haz, ca o miraculoasă mistificare. Adică, pentru a satisface cerințele erotice ale unei miliardare excentrice, care cere la Paris să petreacă la o casă de

rendez-vous câte o noapte cu un lapon, o piele-roșie, un toredor, un cowboy, patronul a fost sfătuit să apeleze, contra unui onorariu consistent, la un actor care a jucat cândva la Comedia Franceză rolul unui lapon, acum fiind șomer. Și cum după prima noapte doamna s-a arătat extrem de satisfăcută, actorul a fost rugat să se înfățișeze și în celelalte identități. Extaziată și mulțumită de performanțe, ea cere în ultima noapte, cu melancolia despărțirii, un simplu parizian. Actorul e rugat să se prezinte de data asta pe sine, ceea ce el refuză. „Nu pot, sunt impotent!” a zis el. Patronul rămâne perplex. „Cum impotent? Ai fost senzațional în toate înfățișările”; „Da, dar acelea erau roluri!” Scurtă demonstrație a puterii de sugestie a artei, căci, evident, pe cine mai interesează cum au fost nopțile cu doamna?

Cam așa sunt și celelalte aproape șazeci de instantanee, de *clipe*, relatate de domnul Eusebiu, cu excepția a două dintre ele: prima – prefata scrisă de domnul Mircea Micu, în care îl prezintă „frumos ca un sonet”, cum îl definea

o admiratoare; ultima – o mărturisire de iubire pentru profesoara Sanda Manu, care a salvat promoția lui de complexul Alexandru Finți acum patruzeci de ani și i-a învățat să-și ia destinul artistic pe cont propriu. O excepție apoi, cea mai scurtă, de patru rânduri, e-adevărat versuri, care îl are erou pe el însuși: „*Pe miros cunoști o floare / Păsărelul după cânt / Aurul după culoare / Pe Sebi după cuvânt: / Pass-parol!*” („Poker cu actori”). Bineînțeles că majoritatea sunt cu oameni de teatru, bineînțeles că unele se referă la actorii ploieșteni cu care a fost coleg. Toma Caragiu („cel mai mare actor de comedie al timpului”), Lupu Buznea (care vindea „artă” în hala mare a orașului), Aristide Teică („un reper al umorului”). Și mulți alții, numiți sau nenumiți. Ion Besoiu cu al lui câine Lae, care asistă la spectacole și reacționează la scenele de comedie sau dramă, dând sau nu din coadă, George Constantin cu o fabuloasă demonstrație de concentrare, la o filmare, între replică și expunere colegială, „gheparzii” filmului, Cozorici, Rautchi, Pellea, Petruț (ultimul atrăgându-i atenția asupra unei indicații eronate a lui Sergiu Nicolaescu), Ștefan Mihăilescu-Brăila, un fenomen al teatrului românesc, bibanismul lui Dem Rădulescu și chiar propria lui prezență într-un rol de Don Juan, visat de protagonista unei piese de D.R. Popescu („o hahaleră exemplară, poate cel mai realizat rol al carierei mele” – ?) etc. De-a dreptul impresionantă e evocarea regizorului care a străfulgerat cu magie scena românească, Aureliu Manea, „suferind de geniu travestit în boală clinică... pe care Dumnezeu l-a mandatat să inventeze încă odată teatrul”; fascinantă montare a *Anotimpurilor* de Arnold Wesker a lansat doi importanți actori, – Florina Cercel și Ovidiu Iuliu Moldovan – și domnul Eusebiu își declară admirația: „Era un exercițiu de magie, care te făcea să rămâi pironit în scaun după spectacol, așa cum nu te poți desprinde dintr-un vis” („Cazul Aureliu Manea”). Îi fac cinste rândurile despre Dinu Săraru, care, ca director, zice dânsul, a creat „miracolul de la Teatrul Mic” într-o perioadă de vitregie ideologică, curajos, pățîmas, și cu „respectul aproape idolatru pentru creația actorului”.

Câteva fraze, câteva construcții lexicale și o abilitate de expunere, fac să întrezărim un scriitor în paginile volumului. Care, uneori, surprind printr-o expresie – „Este pretutindena” (regizorul Carol Corfanta, cică). Preluată, cred, pentru că e singulară. Dar domnul Sebi nu se avântă, poate n-are timp și preferă să scoată din arhiva memoriei câte o pagină incitantă, ca pentru o șuetă.

Ion CAZABAN

1113 dramaturgi

Apariția unei istorii a dramaturgiei române, de anvergura și competența celei realizate de Mircea Ghițulescu după decenii de lectură stăruitoare și reflecții concentrate merita, credem, o dezbatere specializată, oricât de opuse ar fi punctele ei de vedere. Pentru că, dincolo de diversitatea previzibilă a criteriilor lor de apreciere, cartea lui Mircea Ghițulescu nu se lasă ușor cuprinsă în spațiul unor recenzii operative. Cele peste 900 de pagini, deși pregătite de lucrări anterioare (de la *Aleksandri și dublul său*, 1980, la *Istoria literaturii dramatice române contemporane*, 2000) ne cer un răgaz de asimilare pe măsura importanței lor indiscutabile. Dramaturgia originală, cu modalitățile, temele, stilurile și rosturile ei deloc închistate, este înțeleasă